

Asia: VN/3884/2020

Korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelma

Lausunnonantajan näkemykset saavutettavuuden edistämisen tavoitteista

Tavoite 1

4

Lisähuomioita tavoitteesta 1

Korkeakoulutuksen saavutettavuuden parantaminen on itsessään kannatettava tavoite, mutta sen kirjaaminen lainsäädäntöön korkeakouluja velvoittavana tehtävänä ei ole siihen oikea väline.

Tavoite 2

2

Lisähuomioita tavoitteesta 2

Korkeakoulujen autonomian näkökulmasta on tärkeää, että korkeakoulu voi laatia suunnitelmansa saavutettavuuden lisäämiseksi omista lähtökohdistaan. Aikataulun puolesta tulee ehdottomasti kuulla erityisesti korkeakouluja itseään, onko tavoite vuoden 2022 lopussa realistinen.

Tavoite 3

3

Lisähuomioita tavoitteesta 3

Asiaan on syytä palata vasta rahoitusmallin päivittämisen yhteydessä. Saavutettavuussuunnitelmien muuttaminen mitattaviksi indikaattoreiksi ei ole helppo tehtävä.

Tavoite 4

1

Lisähuomioita tavoitteesta 4

Kun tavoite saavutettavuuden lisäämiseksi on asetettu, tulee sitä myös seurata. Vipunen toimii tässä hyvänä työkaluna.

Tavoite 5

1

Lisähuomioita tavoitteesta 5

On erityisen tärkeää, että perustettavassa foorumissa on kattavasti edustettuina myös korkeakoulujen ulkopuolisia sidosryhmiä, kuten työelämän asiantuntijoita.

Tavoite 6

4

Lisähuomioita tavoitteesta 6

Tavoite 6 on kirjauksena epäonnistunut, sillä se sisältää aivan liian monta osaelementtiä ollakseen kokonaisuutena kannatettava. Osaamistason nostaminen itsessään on kannatettava tavoite, mutta kattavan yleistavoitteen alle sisään leivotut osatavoitteet kaipaavat selkeyttämistä. Kunkin osatavoitteen tulisi olla omana tavoitteenaan, ei geneerisesti yhden otsikon alle ahdettuna.

On tärkeää, että lisäaloituspaikkoja suunnataan ensisijaisesti niille aloille, joilla on aitoa, ennustettavissa olevaa tarvetta työmarkkinoilla. Aloituspaiikkojen lisäksi tulee kiinnittää huomiota läpäisyasteeseen kaikilla aloilla. Opiskelupaikan saavutettavuuden lisäksi myös tutkinnon saavutettavuuteen tulee kiinnittää huomiota.

Korkeakoulutuksen ylisukupolvisen periytyvyyden ongelmaan ei voida puuttua vain koulutusmääriä lisäämällä, vaan avainasemassa ovat valintamenettelyt, joiden tulisi olla mahdollisimman tasapuoliset ja saavutettavissa olevat. Aloituspaiikkoja kohdentamalla ei lisätä perhetaustoiltaan erilaisten opiskelijoiden määrää, vaan diversiteetin tulee olla jo opiskeluihin hakeutumisvaiheessa laajempi. Tavoite ei täyty, jos esimerkiksi lääketieteeseen valikoituu vain nykyistä suurempi määrä lääkäriperheistä tulevia opiskelijoita.

Oppimisen laadun jatkuvaan kehittämiseen panostaminen on kannatettava tavoite, ja geneeristen taitojen opetusta tulee määrätietoisesti integroida osaksi muuta opetusta. Myös koulutuksen kehittäminen molempien kansalliskielten osalta on ehdottomasti kannatettavaa, ja sen tulisi olla selkeästi omana tavoitteenaan.

Tavoite 7

2

Lisähuomioita tavoitteesta 7

Korkeakoulujen digivision mukainen yhtenäinen digitaalinen palveluympäristö on kannatettava tavoite. Koulutusvastuiden säätelyn tulee jatkossakin tapahtua OKM:n ja korkeakoulujen välisissä neuvotteluissa, huomioiden niin alueelliset kuin valtakunnalliset roolit ja tarpeet, sekä korkeakoulujen autonomiaa kunnioittaen.

Tavoite 8

-

Lisähuomioita tavoitteesta 8

-

Tavoite 9

2

Lisähuomioita tavoitteesta 9

Korkeakoulujen ja työelämän välisessä yhteistyössä on paljon potentiaalia jatkuvan oppimisen palveluiden saralla. Näitä palveluita tulee voida kehittää myös korkeakoulujen omista lähtökohdista, ei ainoastaan yritysyhteistyönä. Korkeakouluille tulee turvata riittävät resurssit tavoitteen toteuttamiseksi.

Tavoite 10

1

Lisähuomioita tavoitteesta 10

Tavoite on kannatettava, mutta vaatii riittävät resurssit.

Tavoite 11

-

Lisähuomioita tavoitteesta 10

-

Tavoite 11

-

Lisähuomioita tavoitteesta 11

-

Tavoite 12

-

Lisähuomioita tavoitteesta 12

-

Tavoite 13

-

Lisähuomioita tavoitteesta 13

-

Tavoite 14

-

Lisähuomioita tavoitteesta 14

-

Tavoite 15

1

Lisähuomioita tavoitteesta 15

Koko korkeakouluyhteisön osallistaminen strategisen ja operatiivisen tason suunnitteluun ja kehittämiseen luo omistajuutta ja sitouttaa toiminnan kehittämiseen.

Tavoite 16

1

Lisähuomioita tavoitteesta 16

Minkäänlainen epäasiallinen käytös ei kuulu korkeakouluihin. Opiskelijajärjestöjen lisäksi myös korkeakoulujen työntekijöitä edustavilla järjestöillä on osaamista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä, jota korkeakoulut voivat hyödyntää.

Tavoite 17

1

Lisähuomioita tavoitteesta 17

Saavutettavuus ei koske vain opiskelemaan pääsyä, vaan myös opintojen läpäisyä. On tärkeää, että saavutettavuuskysymyksiin kiinnitetään huomiota koko opintopolun pituudelta. Opiskelijapalaute tulee ottaa huomioon suunnitelmia tehtäessä.

Tavoite 18

1

Lisähuomioita tavoitteesta 18

Korkeakouluilla tulee olla riittävät resurssit yksilölliseen opintojen ohjaukseen läpäisyasteen parantamiseksi. Matalan kynnyksen tukipalveluihin, esimerkiksi sähköisten neuvonta- ja ohjauspalveluiden rakentamiseen ja ylläpitoon tulee osoittaa riittävät resurssit.

Tavoite 19

1

Lisähuomioita tavoitteesta 19

Tavoite on kannatettava, mutta vaatii riittävät resurssit.

Tavoite 20

1

Lisähuomioita tavoitteesta 20

Tavoite on itsessään kannatettava ja tavoiteltava, mutta huomioon on otettava myös resurssikysymykset. Esimerkiksi opintopsykologien määrää tulisi lisätä merkittävästi korkeakouluissa. Erilaisten oppijoiden huomioimisen tulisi kuulua normaaliin pedagogiseen työkalupakkiin.

Tavoite 21

1

Lisähuomioita tavoitteesta 21

Korkeakouluilla tulisi olla selkeät sisäiset ohjeistukset ja käytössään riittävät resurssit yksilöllisten opiskelijärjestelyiden toteuttamiseen, ja niiden käytön tulee olla johdonmukaista koko korkeakoulun sisällä. Näistä tiedottaminen on tärkeää niin opiskelijoiden kuin opetushenkilöstönkin oikeusturvan kannalta.

Tavoite 22

1

Lisähuomioita tavoitteesta 22

Saavutettavuuden lisäämisen kannalta on tärkeää, että käytössä on oikeaa ja tuoretta tietoa siitä, miten eri toimenpiteet vaikuttavat koulutuksen saavutettavuuteen. Kaikkia uudistuksia, esim. opiskelijavalintauudistus, tulee arvioida myös saavutettavuuden näkökulmasta.

Tavoite 23

1

Lisähuomioita tavoitteesta 23

Kaikki esitetyt toimenpiteet ovat kannatettavia. Opiskelijavalintauudistuksen vaikutuksia tulisi arvioida kriittisesti ylisukupolvisen periytyvyyden lisäksi myös laajemmin opiskelijakunnan diversiteetin näkökulmasta. Siirtohaun ja avoimen väylän kehittämisessä tulee huomioida niiden vaikutus alakohtaisiin opiskelijamääriin.

Tavoite 24

1

Lisähuomioita tavoitteesta 24

Opiskelijavalintaa koskevan viestinnän tulee olla myös tosiasioihin perustuvaa, ei mielikuvamarkkinointia; korkeakoulujen tulee välttää harhaanjohtavaa markkinointia esimerkiksi odotettavista työllistymismahdollisuuksista. Viestinnässä tulee kiinnittää huomiota moninaisuuden edistämiseen siten, että esimerkiksi ammattikoulupohjalta tai maahanmuuttajataustaisesta perheestä tulevat voivat kokea mahdollisuutensa päästä korkeakoulutukseen realistiseksi.

Tavoite 25

1

Lisähuomioita tavoitteesta 25

Kaikki esitetyt tavoitteet ovat kannatettavia. Saavutettavuuden lisäämiseksi esimerkiksi valintakoemateriaalin tulisi olla lähtökohtaisesti maksuttomasti kaikkien saatavilla.

Tavoite 26

1

Lisähuomioita tavoitteesta 26

-

Tavoite 27

-

Lisähuomioita tavoitteesta 27

-

Tavoite 28

-

Lisähuomioita tavoitteesta 28

-

Tavoite 29

-

Lisähuomioita tavoitteesta 29

-

Tavoite 30

-

Lisähuomioita tavoitteesta 30

-

Tavoite 31

-

Lisähuomioita tavoitteesta 31

-

Tavoite 32

-

Lisähuomioita tavoitteesta 32

-

Tavoite 33

-

Lisähuomioita tavoitteesta 33

-

Tavoite 34

-

Lisähuomioita tavoitteesta 34

-

Tavoite 35

-

Lisähuomioita tavoitteesta 35

-

Tavoite 36

-

Lisähuomioita tavoitteesta 36

-

Tavoite 37

-

Lisähuomioita tavoitteesta 37

-

Tavoite 38

-

Lisähuomioita tavoitteesta 38

-

Tavoite 39

-

Lisähuomioita tavoitteesta 39

-

Tavoite 40

-

Lisähuomioita tavoitteesta 40

-

Tavoite 41

-

Lisähuomioita tavoitteesta 41

-

Tavoite 42

-

Lisähuomioita tavoitteesta 42

-

Tavoite 43

-

Lisähuomioita tavoitteesta 43

-

Tavoite 44

-

Lisähuomioita tavoitteesta 44

-

Tavoite 45

-

Lisähuomioita tavoitteesta 45

-

Tavoite 46

-

Lisähuomioita tavoitteesta 46

-

Tavoite 47

-

Lisähuomioita tavoitteesta 47

-

Tavoite 48

-

Lisähuomioita tavoitteesta 48

-

Tavoite 49

-

Lisähuomioita tavoitteesta 49

-

Tavoite 50

-

Lisähuomioita tavoitteesta 50

-

Lausunnonantajan muita huomioita luonnoksesta

On tärkeää, että korkeakoulutus on saavutettavaa ihmisen omista taustoista riippumatta. Korkeakoulutetun väestön tulisikin ideaalitulanteessa heijastaa koko väestöä niin sosioekonomisen taustan kuin eri vähemmistöjenkin näkökulmasta. Saavutettavuussuunnitelmien laatiminen on keinona hyvä tilanteen parantamiseksi.

Huomiota herättävää on kuitenkin, että luonnoksessa puhutaan useassa kohtaa ”eliitti-” tai ”statusaloista”, esimerkkeinä oikeus- ja lääketieteet. Kieli luo todellisuutta, joten tällainen tarpeeton ”ylentäminen” ei ole omiaan vähentämään aloilla olevaa leimaa, eikä siten parantamaan niiden saavutettavuutta.

Lisäksi on huomioitava, että monet esitetyt tavoitteet tuovat korkeakouluille lisävelvoitteita, jotka tulevat väistämättä vaatimaan myös vastaavasti lisäresursseja.

Hälinen Janne
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry